

BABYLÓNSKÝ PŘÍBĚH

Dívky, bruneta i plavovláska, kráčely kolem kasáren a ignorovaly vojáky, kteří byli toho nedělního odpoledne vyklopeni z oken, a jakmile spatřili dívky, začali vydávat příslušné a mechanické vojenské výkřiky. Prošly pod železničním viaduktem a zamířily k centru města, podél zábradlí, za nímž se v hloubce táhla dlouhá kolejiště Hlavního nádraží a doutnaly a dýmaly opuštěné lokomotivy. Šly a hovořily o látkách, blůzách, botách a punčochách, svěřovaly si, která ze známých je v tom a která si od toho dala pomoci, kdo s kterou chodí, která se s kým rozvádí, kdo s kým je komu nevěrný a kdo se vdává, kdo se vrátil z rajchu a kdo tam zmizel, a která ulovila Američanu. Také jak je možné vyrazit z Američanů nylonky, čokoládu a velká balení Lucky Strikes. Šly a plácaly o všech těch základních věcech světa, kvůli nimž je do něho kdosi poslal, a ony nevěděly proč.

Američani stáli opřeni o chladiče svých jeepů a přežvykovali. Na hlavách helmy, protože pro ně dosud válka nekončila, nohy natažené na chodník a lhostejné oči daleko v prostoru. Opodál se tísnil houfek nezletilých pásečků, který je uctíval. Jakýsi kolemjdoucí sovětský major vytáhl aparát a udělal snímek. Nejprve Američanů, potom pásečků.

Jeden Američan měl přeražený nos a druhý dlouhý, úzký obličej a brýle bez obrouček. Byl štíhlý, ale ne hubený, zato Američan s přeraženým nosem byl dokonale otesaný pařez. Když se dívky ukázaly, hezké, štíhlé, vymydlené, s ústy jako rajská jablíčka, vytáhl ten menší s přeraženým nosem ruce z kapes, vstal z jeepu a rozšklebil se jim vstříc.

Přicházely. Podobaly se dvojici houslí s pevně napjatými strunami. Druhý Američan dosud seděl na chladiči a nehýbal se. Díval se na jejich dlouhé, štíhlé nohy, nadzdvihující v souhlasném rytmu sukni z válečné, ale pečlivě vyžehlené látky, a zalévalo ho dobrodiní míru.

Tmavovlasá dívka zakrákorala afektovaně:

„Helou bojs!“

Blondýna mlčela.

„Hello girls!“ řekl Američan s přeraženým nosem. „Meet Bob,“ řekl dívkám a potom druhému Američanovi: „This is Cat.“

„Hello,“ řekl ten druhý.

„Helou,“ řekla tmavovláska a vzala za ruku blondýnku.

„Dziz is maj frend Megi,“ řekla.

„Helou,“ řekla plavovlasá dívka.

„Hello,“ řekli oba Američani současně a podívali se na ni.

Plavovláska měla v uších podivuhodné výrobky bižuterního průmyslu. Na řetízkách, dlouhých aspoň tři centimetry, se houpala dvě zlatá srdíčka z plechu. Brýlatý Američan se usmál. Zlatá srdíčka se zatřepetala. V houfku pásečků sykl někdo bolestí, jak zapomněl, že drží v prstech hořící cigaretu.

Dívka se srdíčky neuměla příliš anglicky. Proto, když se brunetka zabrala do rozhovoru s Američany, zůstala tiše stát s rukama za zády a kývala špičkou lodičky, opřené o vysoký podpatek na chodníku. Jak stála, s vahou celého těla na jedné noze a s bokem půvabně vyvaleným, vypadala jako obrázek z módního žurnálu. Měla živé a lesklé, napůl lhostejné, napůl pátravé šedivé oči, vlhké a jako ze skla, v nichž se zrcadlil svět.

Dlouhý Američan v brýlích si ji prohlížel a potom na ni spustil rychlou a nosovou angličtinou. Dívka přestala kývat špicí odřené lodičky a zadívala se na něho.

„Sory,“ řekla vážně a přimhouřila oči. Američan řekl pomalu:

„Would you mind if we did a little sight-seeing first?“*

Pokrčila rameny. „Sory,“ řekla znovu.

„You dont' understand English?“

Plavovlasá dívka se usmála a ve tvářích se jí udělaly české dolíčky. Američanovi zjihlo srdce.

„No English?“ řekl.

„Inglíš litl,“ řekla dívka. „Mér dojč.“

„That's too bad,“ řekl Američan. Pak si ukázal prstem na hrud' a pronesl tři zřetelně oddělená slova:

„Ich dojč little.“

V dívčině tváři se znovu objevily dolíčky. Američan se jí

* Nevadilo by vám, kdybychom si nejdřív prohlédli paměťihodnosti?

nedíval do očí, ale na ty dolíčky. Po každé straně byly dva. Jeden větší a jeden menší. Dívka přenesla váhu těla z jedné kyčle na druhou, sepjala ruce před řadry, ne jako k modlitbě, ale jako na znamení přátelství, a řekla:

„Fifty — fifty.“ Dolíčky v světlém stínu slunce se ještě prohloubily. Američan z nich nemohl spustit oči.

„O. K.“ zasmál se, posunul si helmu do čela a podrbal se na zátylku, jak se tomu podvědomě naučil v biografu. V kroužku pozorujících pásečků vzrušeně zašumělo.

„Ich,“ řekl Američan, „šau — castle — see? Church,“ a rukama naznačoval tvary, ale dívce se zdálo, že opisuje dlaněmi tvary ženského těla. Zachichotala se. Tmavovláska se obrátila od menšího Američana a hleděla chvilku na ruce, které se v slunném podzimním vzduchu snažily vytvořit obrys kostelní věže.

„Vočů vont?“ řekla potom.

„Oh, you speak English?“ Američan se obrátil na ni.

„Šūr,“ řekla dívka. „Vočů vont?“

„Look,“ řekl Američan, „would you tell your friend . . .“* a mluvil kvapně a nosem, angličtinou, kterou tmavovlasá dívka nestačila sledovat. Neměla dolíčky, ale mezi černým obočím se jí narýsovaly tři vrásky, jak se snažila porozumět. Hlubší, ostřejší, než měla taková dívka mít. Také pod očima — všiml si Američan — ležely na dívčí pleti dva tmavé, unavené pŭlměsíce.

„Vejt,“ řekla. „Spík slou.“

Američan se zarazil a začal znovu. Mluvil pomalu, zřetelně a pomáhal si rukama. Druhá dívka ho pozorovala ze strany. Tmavovláska kývala hlavou a říkala jes, jes. Plavovláska mlčela.

„Ou jes, aj nou,“ řekla tmavovlasá dívka, když skončil, a obrátila se na blondýnku.

„Von chce jet nejdřív na Hračany,“ řekla. „Chce si prohlídnout kostel a historický památky. Je prej interesovanej do historie a chce vidět panoráma Prahy.“

„Co?“ řekla plavovláska. „A to já se s nim mám tahat po Hračanech? Kam dete vy?“

„Ale to máš fuk,“ řekla bruneta. „Vono ho to stejně brzo

* Podívejte se. Mohla byste říct své přítelkyni . . .

přestane bavit. Všichni Američané jsou stejní. Nejdřív jsou celý hrr do památek a pak se na ně vyprdnou, sotva vo ně vokem zavaděj, a dou s tebou, kam je zatáhneš.“

„Jen jesli,“ řekla plavovláska. „Heleď, to ti řeknu rovnou, jestli se chce celý vodpoledne plazit po kostelích, tak to ať se mnou nepočítá.“

„Ale prd,“ řekla tmavovláska. „Já byla s Tomem taky nejdřív na Hračanech. Jenže jak sme šli Zlatou uličkou, tak zapad do tý hospody na pivo a do kostela sme se ani nedostali. Zatemnil se tam plzeňským a pak sme vymetli všechny hospody na Malý Straně, až sme skončili v jedný vinárně na Maltézáku.“

Američan v brýlích naslouchal lahodným zvukům neznámé slovanské řeči. Mezi řečí po něm blondýnka hodila pohledem. Američan se žertovně zeptal:

„What’s the matter?“*

„Nyx,“ řekla tmavovláska. „Ší vil gou vic jŭ. Bat ší tajrt. Not lonk čerčis.“

„Oh no,“ řekl Američan. „We’ll just take a look at them.“**

„Prej jen na chvilku,“ řekla bruneta plavovlásce.

„Ale řeklas mu to jasně, jó?“ zeptala se plavovlasá dívka.

„No jasně,“ řekla tmavovláska. „Tak dem.“

„Heleď, ale celý vodpoledne se s nim po kostelích tahat nebudu, ví to? Řeklas mu to?“ naléhala blondýna.

„No řekla, jasně,“ odpověděla netrpělivě tmavovláska.

„Já si kvůli jeho pitomejm kostelŭm nezmrzačím nohy. Sou mi malý lodičky, rozumíš?“

„No jasně,“ řekla bruneta a obrátila se na Američana.

„Ví ken gou.“

„O. K.“ řekl Američan. Blondýnka mu znovu ukázala dolíčky. Všiml si, že kŭže na tvářích má nádech vosku a že pod šedivýma očima leží stejné temné noční pŭlměsíce. Ale dívka vypadala jako módní kresbička a dojemná srdce z plechu se zoufale a lacině leskla.

„Oukej,“ řekla s profesionálně koketním přízvukem. Američanovi, který byl hudebník, v něm náhle zazněl jakýsi

* Co se děje?

** Ach ne. Jenom se na ně mrkne.

nepřijemný, bolavě monotónní tón, jakoby zbavený všech alikvotních tónů lidského zájmu, života a znalostí. Ale jak dívka sklonila hlavu, zatřpytily se na slunci její zlaté vlasy a v nich zablikal bledoučký lesk obou srdíček.

A tak Američan zapomněl na onen tón bez alikvotních tónů, neboť není nic krásnějšího, jistě není nic krásnějšího než ženské vlasy. Člověk neví, co se skrývá pod kůží, z níž vyrůstají, jaká prázdnota nebo hrůza minulosti nebo křivda světa, do něhož nikdo nevcházíme moudrý a z něhož nikdo neodcházíme dokonalý. Svět však se nás neptá a žádá nás, abychom žili podle zákonů, které určuje on. Neohlíží se na naši nedokonalost. V tomto světě je třeba být vděčen za málo. Za slunečné odpoledne v neděli, za čokoládový dort v přítmi deštivého večera, za černý lesk Steinwaye v rohu pokoje a za kovové, nelidské tóny jeho kovových strun, za ty krásné, plavé, vykartáčované dívčí vlasy.

„O. K.“ řekl Američan a přehnaně dvorným gestem vyběhl plavovlásku, aby usedla do jeepu.

Na křižovatce u kavárny Slávie, tam, kde na podzim, ať je mír nebo válka, krouží racci-příživníci a kde odpolední zahaleči, jati podivnou dobrotivostí, hází jim drobná sousta do vln Vltavy, zaplál červený signál a jeep se zastavil. Američan se rozhlédl. Ve sklech brýlí se objevil obraz Národního divadla, kouřem a sazemi zašedlá socha trigy s alegorickou postavou, jejíž obličej přivál Američanovi na mysl stejně bezvýraznou a necitelnou kamennou tvář z newyorského přístavu. Zavanul z ní dech minulého moderního století, které do anglických parků v elegantních secesních předměstích stavělo sochy amorků a milostných dvojic z pískovce, a parky příkrývaly na podzim milence i kupidy uhnílym žlutým listím a za čas i zelenavým kožíškem z mechu, který se narodil z deště.

„What's that?“ zeptal se a kývl zelenou přilbou k budově divadla.

Dívka pozvedla oči, šedivé jako bříška racků pod mostními oblouky, a podívala se lhostejně na špinavou barvu otesaného kamene.

„Opera,“ řekla.

„Oh, the Opera House,“ řekl Američan. „I love opera. Do you?“

Dívka otočila hlavu k němu a usmála se.

„Jes,“ řekla.

„I know Smetana,“ řekl Američan. „He's fine.“

„Jes,“ řekla dívka.

„I've seen The Bartered Bride. In the Metropolitan with Tcharmila Novotna, you know.“*

„Jes.“

„It's a wonderful opera. I'm sure you like it.“**

„Jes.“

„Who used to sing Marschenka here during the war?“***

„Jes,“ řekla plavovláška mile.

Pohlédl na ni a odmlčel se. „O. K.“ řekl, a když se objevila zelená, zasunul rychlost. Jeep se rozjel, a dokonale posazený na dláždění ulice, zahrnul a ujížděl po nábreží.

Nad konturou hradu hořelo slunce. Lodičky s nedělními veslaři mizely v oslepující výhni reflexů na vodní hladině. Projeli tunelem u Karlových lázní a na Američana znovu dýchly minulé věky ze dvou kostelů, které vyrostly k nebi za tunelem. Oči mu zabloudily ke kulaté báni renesančního domu, pokryté měděnkou, ale vtom uslyšel dívčin naléhavý hlas:

„Nau links! Links!“

Otočil prudce volantem, ale nespustil oči z kamenné sochy jakéhosi krále, z barokního sloupu z hrubozrnného pískovce, ovinutého vinnou révou hojnosti. Nápravy jeepu zaskřípěly a nějaká babička směšně uskočila stranou, zapotácěla se a byla by upadla, kdyby ji nebyl zachytil muž v placenté čepici.

„Ty blbče!“ vykřikl automaticky na Američana, a když uviděl, že vedle něho vlaje plavá kštice dívky v civilu, zahrozil pěstí a dodal: „Ty kurvo vodbarvená!“ Babička se vzpamatovala a začala rovněž nadávat.

Dívka v jeepu se ohlédla a vyplázla na ně jazyk.

Po mostě jel jeep pomalu, neboť na mostě stály sochy

* Viděl jsem Prodanou nevěstu. V Metropolitanu s Jarmilou Novotnou, víte.

** Je to nádherná opera. Určitě ji máte také ráda.

*** Kdo tu zpíval za války Mařenku?

a Američan se o ně zajímal. Jejich stíny se lenivě a v pravidelných intervalech kladly na vojákovu helmu a na světlou hlavu jeho spolence. Z pohledu měly slepé, mrtvé oči.

„Interesting,“ řekl Američan. „Who's that?“ zeptal se a ukázal na světce v kněžské rochetě a v biretu, asketické tváře, s pozlacenými hvězdami na pozlaceném kruhu kolem hlavy. Pozlátka smyl s hvězd déšť šesti let války.

„Who's he?“ zeptal se Američan. „St. Ignatius?“

„Najs,“ řekla plavovláska. Ve vlhkých očích zazářil odlesk světcových hvězd a zhasl, jak přejeli kolem. Další socha zahalila dívčinu tvář stínem, z něhož vystoupily tmavé půlměsíce.

„O. K.“ řekl Američan a položil ruku na volant. Jeli dál.

Když začali šplhat strmou ulicí, vroubenou starobylými domy, která Američanovi připomněla staré rytiny Bostonu v kolejní knihovně, přerušila dívka mlčení.

„Dů fárst fajn,“ řekla.

Otočil se k ní a usmál se.

„You think so?“

„Du,“ řekla, „mit auto fáren — durch front?“

„No,“ řekl. „I'm in the Tank Corps, see? Tanks. Panzer.“

„Ou jes!“ řekla s obdivem. „Dzec fajn! Aj — aj —“ zase zapátrala. „Aj laf tenks!“

„That suits me,“ řekl a dívka horlivě zakývala hlavou.

„Bat ic — šreklich, nicht? Im tenk?“

„Not nice,“ řekl Američan. „You get claustrophobia.“

„Jes,“ řekla dívka jako papoušek. Američan vytáhl balíček v celofánu.

„Cigarette?“

„Plís,“ řekla dívka, vzala si cigaretu a podívala se na ni.

„Ou kejml,“ řekla. „Aj laf kejml. Ic fajn.“

Američan vytáhl zapalovač, vyrobený z nábojnice, a při držel ho blondýnce před obličejem. Dívce se pod nosem zatřpytil veliký prsten se zlatým slonem.

„Senks,“ řekla, zadýmala a vzala Američana jemně za ruku. Měl štíhlé, ženské prsty a útlou dlaň. Kdyby to uměla říct, byla by mu řekla, že má ruku jako porodník. Ale nevěděla, jak se řekne porodník, ani anglicky, ani německy.

Znala slovo Hebamme, to však se na něj nehodilo. Přejela proto ukazovákem s tmavorudým nehtem po zlatém slonu a řekla:

„Very najs!“

„Yes,“ řekl Američan nervózně a ucukl rukou. Pak se ale ovládl a nechal ruku v dívčině dlani. „It belonged to my father, see? He was an ardent Republican.“*

Dívka se chvíli dívala na prsten a pak si ho z ničeho nic přitiskla ke rtům a začala nad ním příst a vrnet jako mladá matka, zamilovaná do svého nemluvněte. Všiml si znova plechových srdíček v jejich uších.

„Slůňátko malý, roztomilý!“ řkala, pochovala Američanovu ruku v dlaních, pak si ji přitiskla k tváři a podívala se šikmo vzhůru na Američana.

„You're very beautiful,“ řekl Američan.

„Vot?“ broukla a usmála se.

„You — very nice,“ řekl.

Zavrtěla hlavou.

„Ou nou,“ řekla. „Jů — jů only sej — jů vil mich only — hepy machn.“

„Certainly not,“ řekl Američan. „You really are.“**

V záhybu cesty pod hradem otevřel se jim výhled na kamenný obraz velkoměsta. Věže kostelů nad střechami, šedivý základní tón miliónové kulisy, přikryté oponou prachu, kouře a výfukových plynů. Když se cesta nahoře pod hradem vyrovnala, zastavil Američan jeep a zadíval se na město. Kdyby leželo v troskách, vypadalo by odsud skoro stejně. Za poslední dva roky jich viděl mnoho. Kámen, mour, cihly. A lidé, o několik tisíc lidí méně, ale i bez lidí, i když všichni lidé leží mrtví mezi kamením, mourem a cihlami, vypadají města skoro stejně. Jeho myslí, vyprahlé jako tanková bojiště, bylo docela snadné narýsovat přes namodralé plátno tohoto města obraz všeobecné pouště. Jednou snad, napadlo ho hlasem bitevní deprese, zůstanou všude jen mrtvá města, hory, skály, řeky, planeta, jako tomu bylo kdysi na počátku a bude tomu tak na věky věků. Nesmrtelná je mrtvá Země. Planeta. Temné

* Ano. Patřil mému otci. To byl nadšený republikán.

** To určitě ne. Opravdu jsi.

sly její gravitace. Dívka k němu otočila tvář, podobající se voskové svíci.

„Jů laf Prák?“ řekla.

Američan se vytrhl ze snění.

„Oh yes,“ řekl. „It's magnificent.“

„Najs?“ řekla dívka.

„Wonderful,“ řekl Američan. Chvilku mlčeli, pak Američan řekl:

„Šáde. Šáde ich nicht Czech šprechn.“

„Mach nyx,“ usmála se dívka. „Vír kenen auch zó šprechn.“

„Sure we can,“ řekl Američan. Zařadil rychlost a jeep se znovu rozjel.

„That's marvellous baroque,“ řekl Američan, když se díval na sochy gigantů v bráně hradu.

„Jes najs,“ řekla plavovláška.

„Yes, very nice,“ vzdychl Američan zamýšleně a vzal dívku pod paží. Přitulila se k němu. Proud pestrých nedělních návštěvníků z venkova je zanesl na malé nádvoří, kde před nimi náhle vyrostla nesmírná výška katedrály. Američan se zaklonil a podíval se vzhůru. Pečlivá pseudogotika dvacátého století vytesala tu s odporně realistickou přesností všechno, co gotika dvanáctého století naznačila v ladných tvarech zhruba opracovaného pískovce, omletých tisícerými dešti dlouhých let. Sošky svatých v této realistické perzifláži vysmívaly se svými životu přiměřenými proporcemi smrtelnému snu figur zapadlého věku, které se chtěly vznést vzhůru do nebes, ale uvízlé nohama v kameni země, protáhly se jako šedivé spirituální žížaly k sladkému srdci milostivého Ježíše.

„Fajn,“ řekla plavovláška a obrátila šedivé oči k Američanovi. „Jes?“

Američan se ušklíbl.

„Sure,“ řekl.

„It is olt,“ řekla plavovláška.*

„Is it?“ řekl Američan.

„Very olt,“ řekla dívka.

Vstoupili do chrámu. Chrám byl obrovský. Na lešení,

* Je to staré.

zavěšeném přes dvě kladky od stropu, stál u vrcholku štíhlého okna malíř a pracoval na holubici Duchu Svatého v kamenném oblouku. Paprsky prachu dopadaly šikmými přímkami na náhrobek králů, na vedlejší oltáře, na šlechtické znaky i na zarudlé obličejy tří vyportretovaných továrníků-patronů postranní kaple, kteří se tam na několik desetiletí nechali zvěčnit jakýmsi akademikem, jenž více než gotiku ctil zrcadlový vkus svých mecenášů. Nyní to byli továrníci bez továren, takže jejich růžové tváře nebudou už nikdy renovovány, ale oni tu ještě řadu let budou klečct a vzývat Boha, který je opustil.

Plavovlasá dívka kráčela s Američanem v ochozu chrámu ke kněžišti. Obešli zezadu hlavní oltář a Američan zůstal stát pod královskou lóží s vladislavskými oblouky. Kdysi tu sedávali hrdí venkovští králové české země a jejich boubelaté královny, s obličejí zavinitými jako vajíčka do bělostných roušek. Teď byla prázdná.

„Don't you know by any chance,“ řekl Američan a pak se zarazil. „What's this — do you know?“ řekl slovo za slovem.

„Dzis?“ řekla dívka a vzdálený, zcela jiný svět jejích očí dýchl na Američana. Opuštěná středověká královská chrámová lóže, a tento svět šedivých očí dívky, která se podobala voskové svíci. Její tváře měly mít kožíšek meruňky, ne mdlý přívít vosku.

„Yeah,“ řekl Američan. „Do you know?“

„Ajn balkón,“ řekla dívka.

„Hm,“ řekl Američan. Chvilí hleděl na kamenné haluze, tvořící klenbu nosníků pod balkónem. Jaký byl asi svět opředený těmito haluzemi? Lepší než tenhle, pomyslel si Američan. Otočil se v klidném chrámovém příšeří. Ve stříbrné rakvi odpočíval světec zlatých hvězd a jeho socha stála na mramorovém podstavci vedle katafalku.

„Look here,“ řekl Američan. „We've seen this one before.“ Naklonil se k latinskému nápisu na rakvi. „St. Ioannes Nepomucensis,“ četl. Vztyčil se a podíval se na plavovlášku.

„St. John of Nepomuk,“ řekl.

„Jes, najs,“ řekla dívka.

Když prošli kněžištěm a kráčeli kolem hlavního oltáře,

zazněl z vyřezávaných lavic prelátský zpěv. Tuční duchovní tam přezpěvovali latinské hodinky. Mimo čas a v prostoru chrámové lodi nesly se naříkavé, plačtivé, pradávné hlasy, mimo skutečnost lidovědemokratického státu, mimo století, mimo víru a nevíru. Ale to, co rozezněly v dívce, která stanula po Američanově boku, nebyla vzpomínka. Kdysi dávno nebo nedávno, v čase který přestala počítat, byla to jakási církevní slavnost. Průvod se ubíral z chrámu kamenným nádvořím, branou s giganty a do vrat arcibiskupského paláce, provázen neustávajícím kýváním kadidelnic a vyzváněním zvonů, kadidelnic v rukou světlovlasyých i kadeřavých mladých mužů v bělostných rochetách. Za nimi, sevřen průvodem divadelních biskupů s pozlacenými čepicemi a s berlami jako svatý Mikuláš, mrňavoučký arcibiskup, o němž se říkalo, že se vrátil z koncentráku. Za ním opět zástup mladých mužů v černých sukních s fialovými šerpami, vzhledných, vážných, zasmušilých. Zvolna se ubírali zamračeným dnem jako veliký týatr, inscenovaný jen proto, že k moci ve státě se drali komunisté; jim navzdory; snad už nikdo tomu nevěřil, nemohl věřit; vyprchala z toho ona základní nádhera nepochybných víry. Plavovlasá dívka se tehdy dívala na ty mladé muže v černých sukních, na malého arcibiskupa, na několik tmavých Taliánů z papežské nunciatury v kněžské nádheře, kteří jako by tvořili osobní stráž drobného primasa a vypadali příliš chytře, aby mohli věřit. V neurčité vzpomínce šel znovu ten duchovný průvod, ale dívka neuvažovala, tehdy ani teď, o otázkách víry a nevíry, moci světské a duchovní, o moci vůbec, ani o hodnotách a smyslu lidského života, o všech těch věcech, které si vymýšlejí sytí a zlí, zlí a nebezpeční, neboť mívala kdysi hlad, často křičela hrůzou a nikdy nikoho neposlala na smrt.

V královské kryptě byl průvodce, který vysvětloval, co a jak. V elektricky osvětlené kobce stála králova rakev a kolem ní schránky s jeho manželkami.

„Jako první choť,“ vykládal průvodce, „pojal Otec vlasti Markétu, dceru krále francouzského. Ihned po její smrti oženil se z politických důvodů podruhé. Ač sám již zralého věku, pojal za manželku tehdy teprve třináctiletou Annu, dceru vévody pomoránského...“

Američan přestal naslouchat slovům, kterým stejně nerozuměl, neboť vedle sebe zaslechl naléhavý hlas.

„Helou,“ říkala dívka se zájmem, jaký u ní do té doby nepoznal. „Hýr? Dzis is — dzis is dz kink — fátr der nación.“

„This one?“ Američan se podíval na bronzovou rakev.

„Hír,“ řekla dívka a ukázala na vedlejší truhlu, „his wumen.“

„His wife, I see,“ řekl Američan.

„Erste,“ řekla dívka a ukázala palec. Vosková tvář planula zájmem.

„I see,“ řekl Američan.

„Dort,“ ukázala na další rakev, „dý cvajte!“ Vztyčila dva prsty.

„Indeed!“ řekl Američan.

„Ší —“ řekla blondýnka nadšeně, „ší — only dzertýn jírs, sí?“ řekla. „Only dzertýn jírs ven ší — hajratet der kénik. Meri dz kink,“ dodala v návalu jazykové inspirace.

„Really?“ řekl Američan.

„Jes,“ řekla dívka. „Only dzertýn — ší meri.“

„And the king —“ řekl Američan, „what did he do? Was he an important personality in the history of your nation?“*

„Sory,“ řekla dívka.

„The king,“ řekl Američan. „Der König,“ pokračoval. Dívka přikývla. Američan řekl:

„He — important? Famous?“

Plavovláska na něj zírala napjatě a nechápavě.

„Big king?“ řekl Američan.

„Ou jes!“ zvolala dívka. „Hí — very — faj. Hí mejk — bryke, sí? Dý brike — vír fárn mit dem džíp. Vó dý — dý —“ hledala výraz.

„What bridge?“ zeptal se Američan.

„Jes, brič. Dz brič vó dý — dý figurn — aus štajn —“

„I see, the statues!“

„Jes — dý stečüz,“ řekla dívka. „Dý brike hí mejk.“

„Really?“

„Jes. Ent jũ nou vot hí mejk dz brič?“

„Beg your pardon?“ řekl Američan.

* A ten král — co dělal? Byla to důležitá osobnost v dějinách vašeho národa?

„Jes?“ řekla tázavě.

„I didn't — I nix frštén,“ řekl Američan.

Svraštila obočí. Pak ukázala na Američana.

„Jů nou,“ řekla.

„Yes,“ řekl Američan.

„Vot hí,“ řekla a ukázala na královu rakev.

„Yes,“ řekl Američan.

„Gemacht dý brike — aus vot?“ řekla.

„I see,“ řekl Američan. „You mean what did he built the bridge with?“*

„Jes,“ řekla blondýnka. „Jů nou?“

„No,“ řekl Američan. „Stone, I suppose.“

Dívka udělala pauzu. Červený make-up na rtech se protáhl v usměvavý půloblouček a na jeho koncích se vytvořily dolíčky. Snad měla takové i ta třináctiletá česká královna, kdoví, pomyslel si Američan. Pak řekla dívka vítězně:

„Eks!“

„What?“

„Ajr,“ řekla dívka šťastně. „Eks. Hí mejk dz brič aus eks!“

Byli už na odchodu, ale tu si Američan všiml muže, který prodával vstupenky na věž.

„What's this?“ Otázal se.

„Turm,“ řekla dívka. „Séhn Prák.“

„O. K.“ řekl Američan. „Lets go up.“

Ale dívka zůstala stát. Otočil se k ní.

„Ic,“ řekla, „ic zér hóch.“

„Never mind,“ řekl Američan. Pak se usmál. „I can carry you, if you get tired.“**

„Ic — auch šón fil úr,“ řekla dívka.

Američan pohlédl na hodinky.

„Quarter past six,“ řekl. „Just ten minutes more, please,“ řekl. „Please!“

„But dzen ví go?“

„Sure,“ řekl Američan. „Then we go some place — dinner — eat — essen.“

„Jes,“ řekla dívka spokojeně. „Und tancn!“

Schody byly strmé. Šli za sebou. Američan hleděl dívce

* Aha. Myslíš, z čeho ten most vystavěl?

** To nevadí, ponese tě v náručí, jestli jsi unavená.

na nohy. Evropa je plná krásných věcí, pomyslel si. Krásných a zničených. Pohlédl na dívčina štíhlá lýtka. Takové nohy, věž katedrály, secesní kavárna, tvář kočky, racek letící s nožičkami přitisknutými k břichu pod obloukem středověkého mostu, lovecký ohař, soustředěný na černý bod svého nosu, ubíhající po stopě zraněné lišky. Evropa. A plavé vlasy, které jiskří zlatem bezcenných lidských kadeří. Vzpomněl si na vlasy své ženy.

A spojily se v něm náhle představy těch dvou rozdílných ženských osudů, osudů všech lidí, které za poslední dva roky potkal, v Anglii, ve Francii, v okupovaném Německu, osudy všech lidí na téhle strašné jediné Zemi, osudy, spjaté tou mlčenlivou, hroznou Zemí. Zdálo se mu, že slyší ještě temné řinčení ujíždějících tanků, a skoro mu sevřela hrdlo bitevní tíseň, když vyšli na ochoz věže a ochoz obklopovala krvavá západní obloha, jakoby vznícená nesmírným požárem války.

Ale když přistoupil až k ochozu, uviděl město. Proměnilo se v oponu z tureckého medu. Jako žluté mandle zářily z něho stovky oken a v nich uvězněná večerní slunce. Také na hrotech věží se leskly pozlacené svatozáře, plamenné glorioly, cípaté kališnické hostie, zlaté koule a báně jako řeřavé uhlíky v nesmírném dohořívajícím ohništi.

„Beautiful,“ řekl po chvíli. „And incredible. A dream of the past in stone.“*

„Jes,“ řekla plavovláska. „Ic fajn.“

Pak mlčeli. Na východě jakoby z propadliště začala nad město stoupat temná nádhera noci a vlhkých hvězd. Leskly se jako dívčiny vlhké oči. Nad nimi přecházela obloha zvolna paletou zespona ozářených oblak v oranž a krev západu, do níž se nořilo prastaré, diluviální slunce jako obrovský rudý zadek diluviálního mastodonta. Všechno to bylo jako fantastická iluze, jako pohyblivý obraz hořících barev a větru, minulosti a všech věků, které uplynuly, a lidé na ochozu viseli v samém středu té prostorné koule horizontu, nad odtékáním dne, nad nevábnou tvářící života v tomto strašlivém století.

„Dzér!“ řekla najednou dívka a ukázala do zlatočernošedé hmoty v hloubce údolí. „Dzér stejšn.“**

* Krásné. A neuvěřitelné. Kamenný sen minulosti.

** Tamhle! Tamhle nádraží.

„Beg your pardon,“ řekl Američan.

„Stejšn,“ opakovala. „Štación — cýge!“

„Štación?“ řekl nechápavě.

„Jes. Vilzn stejšn.“

Američan se ještě jednou rozhlédl po tom přeludném dohorňavajícím ohništi starého města v údolí.

„O. K.“ řekl potom. „Let's go some place.“

Když sjížděli pomalu strmou ulicí dolů k městu — poliční plynové lucerny byly už rozsvícené — řekl Američan:

„It's good you speak German. Otherwise we —“ zaražil se a začal znovu: „Gut du sprichst dojč. Vír kenen šprechn.“

„Ou jes,“ řekla dívka. „Ich hap in dojčland gelernt. Ich vár dort. Im Berlin.“

„Were you?“ řekl Američan. „Ich auch. Wan ist das — in Berlín. Wan — frštén?“

„Im krík,“ řekla dívka.

„Oh I see. Lange?“

„Jes. Cvaj járe.“

„Cvaj járe, I see. Šlecht — nich vár?“

„Jes,“ řekla blondýnka. „Bombardýrn. Frštén? Emeriken eropléns. Bomben. Very bed. Šreklich.“

„Yes, I see,“ řekl Američan.

„Fajn eropléns,“ řekla dívka. „File bombs. Vír jáde nacht nicht šláfn. . . Nou slíp.“

„I see,“ řekl Američan.

„Auch ták. Emeriken am ták, ingliš najt.“

„Yes, I know,“ řekl Američan.

„Bat dzec forbaj,“ řekla dívka. „Frštén? Dzec finyš. Das ist ales vek. Forbaj, frštén?“

„Sure,“ řekl Američan. „That's gone. Forever. Let's go get some grub.“*

Šlápl na plyn a jeep se rozjel plnou rychlostí s kopce k městu.

V půl deváté byla už plavovláska pod parou. Ale Američan snesl hodně. Orchestr, piano, tenorsaxofon, trubka, ky-

* Jistě. To je všechno pryč. Navždycky. Pojedem se nadlábnout.

tara, baterie bubnů a zpěvačka, se rovněž dostávali do varu. Američan platil dolary, a dostalo se jim proto jídla, jaká dívka dosud v životě ani neviděla. Byla šťastna. Potom pila hladové víno a nyní byla pod parou. Vrchní, popoháněný obrázky Washingtona, donesl dokonce jakýsi cocktail. Dívka odložila poslední zbytky mravnostních konvencí a lepila se při tanci na Američana všemi body svého těla, jejichž funkci znala a ovládala. Ale Američan se nemohl ponořit pod čáru ponoru, která odděluje bídný svět střízlivosti od šťastné říše milosrdného alkoholu. Dívka marně pohybovala stehny a tiskla zrůžovělou tvář na jeho oholený obličej. Američan byl bezdějně střízlivý a zoufalý ve své střízlivosti. Netiskl jí víc, než je nutné, neopětoval její intenzivní projevy náklonnosti.

Když dohráli, vzdychla a šla si sednout. Američan usedl naproti a zapálil si cigaretu. Díval se na ni kouřem.

„Giv mí, plís,“ natáhla ruku.

Podal jí cigaretu. Pak znovu seděli. Američan se na ni díval, ale neměl se k ničemu. Napila se.

„You were telling me before — what were you — was machst du in Berlín?“ zeptal se Američan.

„Im Berlín?“ řekla a podepřela si plavou hlavu. „Ou nyx. Eroplén fabrik. Nyx.“

„I see. Und — was machst du — now?“

„Nyx. Frkojferin.“

„What's that?“

„Vel — gešeft — byznys, jes? Frkaufn — štrymf — kravatn — kloc, sí?“

„I see,“ řekl Američan a odmlčel se. Pak se napil z číšky se žlutavým coctajlem. Také dívka se žízňivě napila.

„It's not very interesting, is it?“ řekl Američan.

„Sory,“ řekla dívka.

„Not nice — is it?“

„Nou — ic — ic blét.“

„Blét?“

„Jes, blét. Not najs. Šreklich. Sí?“

„I see,“ řekl Američan.

„Und dů — was machst dů?“ zeptala se dívka.

„Me?“ řekl Američan. „Well — I teach, see? English and American History. Frštén?“

„Sory,“ řekla dívka.

„Teach,“ opakoval zřetelně. „In a college. Lérer.“
„Lérer?“
„Yes, lérer. Frštén?“
„Sory,“ řekla znovu. „Voc it?“
„Well,“ řekl. „Young people — like you — junge méd-
chen — nyx visn fon history — I tell them —“
„Ou aj nou!“ přerušila ho. „History — lajk dz kink.
Kinks end kríks!“
„Yes. Kings and wars. I teach about them. Ich lerne
junge médchen and boys.“
„Šüle?“ řekla dívka.
„Yes.“
„Zou jů —“
„Teacher.“
„Týčr?“
„Yes, teacher.“
„Dzecz najs,“ řekla plavovláška a zvedla číšku. „Tů šüle!“
řekla.

„To nothing!“ řekl Američan.
Z orchestru zaklinkalo piano. Bledé prsty klavíristovy se
rozběhly po klávesnici. K mikrofonu přistoupila zpěvačka
a začala zpívat hlubokým altem:

*Položím hlavu svou
někde na kolej studenou...*

„You have a brother?“ řekl Američan.
„Yes, e bradcz,“ řekla blondýnka. „Hís bombenkrypl —
nůr ajn füs — macht gešefte — emerikn sigarets, čuňgam,
kafé, šnaps.“
„He doesn't have a steady job?“ řekl Američan. „Er
nicht arbajtn? Nůr gešefte?“
„Nůr gešefte,“ řekla dívka. „Nicht šprechn fon ím. Šprich
fon laf!“
„Yeah,“ řekl Američan, který se nemohl opít. Zato dívka
už pít nemusela. Měla dost. Američan měl hlavu podivně jas-
nou, strašlivě strážlivou.
„Do you love someone?“ řekl. „Dů líbst ajn man?“
„Jes,“ řekla dívka. „Jů.“

„Sure,“ řekl Američan. „But I mean — have you a sweet-
heart? Dů hast ajn — darling?“

„Šůr,“ řekla dívka.
„Who's he? Was — was ist er?“
„Gešeft,“ řekla. „Nicht fon ím ject šprechen. Aj laf
jů!“
„Sure,“ řekl Američan. „And — you plan to marry him?“
„Sorry?“
„Marry him — you and he —“ vzal dívku za ruku a na-
značil navlékání svatebního prstýnku. „You,“ řekl, „and your
boyfriend.“

Zavrtěla prudce hlavou.
„Ou nou,“ řekla. „Aj mery jů!“
„Sure,“ řekl Američan. „You marry him.“
„Nou, aj mery jů!“ zablábolila tvrdohlavě a pohodila
hlavou. Plavé kadeře jí přikryly tvář. „Aj mery jů!“ vykřikla.
„No,“ řekl Američan.
„Jes!“
„No,“ řekl Američan. „You can't.“
„Vot?“
„Kannst nicht.“
„Jes. Aj ken.“
„You can't. But I'll make you a present of a pair of
nylons for your wedding,“ řekl.

Z alkoholických mlžin zazářilo dívce to slovo.
„Najlons?“ řekla dychtivě a radostně.
„Yes,“ řekl Američan. „A present — for you — when
Hochzeit.“
„Mí najlons?“ řekla dívka. „Prezent?“
„Yes,“ řekl Američan. „You nylons.“
„Dárlink!“ vykřikla dívka a v opilém nadšení se ho poku-
sila obejmout.
„All right,“ řekl Američan a vzal ji za ruce. „But you
shouldn't drink so much. You're too young for that sort of
thing.“*
„Sory,“ škytla dívka. Ne už módní kresbička, napadlo
Američana, ale opilá figurka z comics. „Nicht trinken — so

* No dobře. Ale neměla bys tolik pít. Na takové věci jsi příliš
mladá.

much," řekl. „You young — nice — the war is for baj — you must think of your future.“

„Fjučr!“ zasmála se, komicky půvabná ve své opici, a pak se začala mazlit s tím novým a naprosto neznámým slovíčkem, které dráždilo sluch mazlivě měkkými hláskami. „Fjučr!“ opakovala s patosem ožralků a zatřepala plavou kšticí. „Fjučr. Jů fjučr. Fjučr, fjučr, fjučr. Jů dárlink fjučr. Aj laf jů, fjučr!“

Na pódiu u mikrofonu zpívala chraplavě zpěvačka:

*A vlaky, až pojedou,
starosti mi z hlavy vyženou. . .*

Pak se potáceli mezi ostatními ožralými páry na parketu.

„Ajm bezofn,“ pravila plavovláška.

„Yes. Never mind,“ řekl Američan.

„Baj aj — aj — ajm najš.“

„Yes. You're nice.“

„Nou ajm — ajm blét, sí?“

„Yes. Never mind.“

„Bezofn.“

„Okay. You're a nice girl.“

„Nou. Ajm not najš, sí? Ajm — ajm fajm bat not najš, sí?“

„O. K.“ řekl.

„Fajm, sí?“ naléhala. „Bat not najš. Ajm — bezofn.“

„You are. But you'll be okay. You're a nice and a fine girl.“*

„Fajm gol,“ zabručela spokojeně. „Jů najš boj.“

„Well —“ řekl Američan.

„Jes! Najš boj! End ajm — hepi!“ řekla.

„Then it's okay,“ řekl Američan.

„Ic oukej!“ řekla plavovláška.

Potom se Američan konečně také nadral. Nahoře v pokoji byla jen jedna postel a potom leželi na zádech, dívčina plavá hlava v důlku Američanova bicepsu a hrudního svalu, a Američan, už zase vystřízlivělý, hleděl zamyšleně na lesklá plechová srdíčka, která si opilá dívka zapomněla vyndat z uší. Po stropě ujížděla světla automobilů dole na ulici a za oknem

se rozsvěcel červený, zelený a oranžový signál na křižovatce. Dívka pravidelně oddychovala. Měla dost. Spala.

Američan ještě chvíli ležel. Pak opatrně vstal, odešel k umývadlu, umyl si obličej studenou vodou a oblékl se. Potom přistoupil k oknu a pohlédl ven. Dole na chodníku se potácel hlouček opilců. Do pokoje hlasitě doléhal jejich zpěv.

Američan se ohlédl na dívku. Nahá, líbezná paže objímala prázdné místo na polštáři. Přes spící obličej spadaly plavé vlasy. Šero v pokoji proměňovalo všechno v krásný obraz, krásnější nežli skutečnost. Protože obraz je jen zachycením okamžiku, není na něm ani minulost, ani budoucnost. Proto může být krásný.

Američan se otočil zpátky k oknu. Za oknem osvětlovaly reflektory z nějakých důvodů průčelí vysokého chrámu, zlatou svatozář kolem sochy světce na kamenném štítě. Pod mlčící klenbou, v atlasem vystlaném svatostánku dřímal bílý symbol betlemského pacholety. Z dálek noční oblohy znělo slabé vrčení. Mezi bílými hvězdami plulo rychle červené a zelené světýlko neviditelného letadla.

„Oh, hell!“ řekl Američan polohlasem a hleděl na noc, na chrám, na vzdalující se opilé noční chodce. Potom se otočil a podíval se ještě jednou na plavovlášku. Kadeře se jí odhrnuly s čela a bylo jí vidět obličej, prázdný a bez znaků inteligence, ale živý, líbezný, dívčí obličej. Dopadala naň záře reflektorů, odrážející se od průčelí chrámu. Ale Američan věděl, že o osudu té dívky nebude rozhodovat betlemské pachole, ale mnohem spíš betlemská ocel.

Otočil se, na světlý obláček dívčina kombiné na židli položil balíček s nylonkami a desetidolarovou bankovku a bez ohlednutí vyšel na chodbu a zavřel za sebou dveře.

1946

* To jsi. Ale budeš zas v pořádku. Jsi hodné a prima děvče.